

MINDENKI SZÁMÍT!

Tanulásban akadályozott tanulók számára
9-12. évfolyam

A tananyag a «XX. századi Taigetosz – megemlékezés a fogyatékos emberek holokausztjáról» projekt az Európai Unió finanszírozta az „Európa a polgárokért” program keretében készült el.

A modul szerzője: Fodor-Gulyás Edina

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	15-18 év
Ajánlott időkeret	5 x 45 perc
A modul közvetlen célja	Az önbizalom és önismeret, valamint az emberi értékek és az összetartozás érzésének megerősítése az „Értékes vagyok!” gondolatától eljutva a „Mindannyian értékesek vagyunk, s egyformán jogunk van a szabadsághoz és elfogadottsághoz.” normájáig.
A modul tartalma	A modulban érintett témák: család, kapcsolatok, viselkedés, segítségnyújtás, tolerancia, életminőség. A feldolgozandó témakörök: Én magam, és amilyen vagyok. Az emberek sokfélesége. Képek Tomi életéből. A minőségi élethez való jog.
Megelőző tapasztalat	A másság elfogadásával, egymás segítségével kapcsolatos irodalmi alkotások, mesék vagy filmek közös feldolgozása.
Ajánlott továbbhaladási irány	Segítő civil szervezetekben végzett önkéntes tevékenység.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Személyes kompetencia: felelősségtudat, megbízhatóság, önállóság, döntésképesség, önbizalom, reális énkép
	Kognitív kompetencia: figyelem, összehasonlítás, összefüggések megértése
	Szociális kompetencia: interperszonális rugalmasság, együttműködési képesség, nyitottság, önszabályozás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom
	Tantárgyakhoz: Történelem és társadalomismeret, osztályfőnöki óra
Támogató rendszer	A modul mellékletei és a www.mindeneletertek.hu weboldal.

Módszertani ajánlás

Időfelhasználás: A modul kerek, zárt egésznek kell lennie, hogy alkosson. A ráhangolódás az adott témára éppen annyira fontos, mint a lezárás. Mivel az öt tanórát nem lehet egyben megtartani, figyelni kell azok összekapcsolására. Az ismétlésekre az új szakaszok elején, amelyek visszazökkennek a tanulókat a korábbi tevékenységekhez. A modul öt tanóráját érdemes 3 részletben megtartani (1x45 perc; 2x45 perc; 2x45 perc). Fontos szempont, hogy az egyes blokkok időben egymáshoz minél közelebb valósuljanak meg.

Tér-terem elrendezés: A teremben legyen lehetőség az egymás felé fordulásra, a csoportmunkára, a mozgásra. A ráhangoló feladatok esetén érdemes körben elhelyezkedni.

Csoportok: A tanórákon nagyrészt csoportos munkaformában érdemes dolgozni. A csoportalakításnál mindig figyelni kell a tanulók képességeire, személyiségjegyeire. Ha már van korábbi tapasztalat csoportmunkával kapcsolatban, azt mindenképpen figyelembe kell itt venni. A csoportalkotásba és a tevékenységek szervezésébe aktívan bevonhatók a tanulók is.

Speciális javaslatok: A ráhangolódás során csak a tanulók pozitív tulajdonságait igyekezzünk megerősíteni. Amennyiben a tanulói csoport összetétele úgy kívánja, akkor az első foglalkozást közös szabályok megfogalmazásával is lehet kezdeni. A foglalkozások jellege alapján az érzékenyítés, az elfogadás, a közös gondolkodásra való sarkallás áll a középpontban az értékelés szándéka nélkül. Az értékelő szakaszok ezért csak jelzéseként jelennek meg a modulban.

Személyes érzékenység figyelembevétele: A tanulók korlátozott kognitív képességeihez sok esetben gyenge önértékelés, irreális énkép, pszichoszociális fogyatékoság is társul. Ezért nagyon fontos, hogy a tanár ismerve a tanulókat, folyamatosan pozitív kommunikációt folytasson velük, és az esetlegesen felmerülő gyengeségekkel kapcsolatban az emberek sokféleségére utaljon, illetve a változtatási, fejlődési lehetőségeket vegye számba, ha ez lehetséges.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – A tanár által különféle prospektusokból gyűjtött és kivágott tájképek

P2 – Háttér-információk Tomi képeskönyvéről

P3 – Képek Tomi könyvéből (a sorozat kiválasztott darabjai kinyomtatva és befóliázva Lsd. „Mindenki számít!” - fotók)

P4 – A tanár által gyűjtött, magazinokból kivágott, különféle emberi arcok

Tanulói segédletek

D1

Kiosztható kártyák – annyi példányban sokszorosítva, ahány tanuló van a csoportban.

D2

A tanár által készített egyszerű számkártyák - az 1-2-3-4-es számokkal, annyi példányban, hogy arányos eloszlásban, a csoport minden tagjának jusson belőle egy.

D3

Csoportos feladatlap – négy példányban kinyomtatva

D4

Tanulóknak kiosztható mondatok – csíkokra vágva.

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése (1. óra)					
I/a Mindenkinek vannak jó tulajdonságai...					
	<p>A tanulók körben ülnek. Közepén sok színes ceruza/filctoll van elhelyezve. A tanár mindenkinek ad egy kis kártyát (D1). Megkéri a diákokat, hogy válasszanak maguknak egy-egy jelet és azt rajzolják rá a kártyára. Miután elkészültek, mindenki bemutatja a jelét és elmondja, hogy miért épp azt választotta. Ezt követően mindenki felírja a kártyájára két jó tulajdonságát. Sorban felolvassák, amit írtak, és megkérdezik a többiektől, milyen egyéb jó tulajdonságot tudnának mondani róluk. Ezek közül kiválasztják azt a kettőt, amivel leginkább egyetértenek, és ezeket is felírják a kártyára.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Az önkifejezés, az önfogadás, a pozitív énkép támogatása, a kommunikáció fejlesztése</p>	<p>Egész csoportos gyakorlat, irányított beszélgetés</p>	<p>D1 Kiosztható kártyák</p> <p>Filctollak, színes ceruzák</p>	
I/b Közös hangulatban					
	<p>A tanár általa gyűjtött, különféle hangulatú tájakat ábrázoló képeket tesz le a földre (max. 10 db-ot) úgy, hogy minden tanuló jól láthassa azokat. Gondolatban mindenki kiválasztja azt, amelyik a leginkább tetszik neki, de nem veszi a kezébe, csak megjegyzi. A tanulók ezután elmondják, hogy mire esett a választásuk. Az azonos képet választók egymás mellé ülnek, s megismertetik egymással a döntésük okait.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A választások mögötti gondolatok sokféleségének elfogadása, az önkifejezés és a kommunikációs készség fejlesztése</p>	<p>Egész csoportos irányított beszélgetés</p> <p>Gondolatok, érzések megfogalmazása kis csoportban</p>		<p>P1 (Tájképek)</p>
I/c Néhány kép Tomi könyvéből					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
	<p>Minden tanuló húz egyet az 1-4-es számokat tartalmazó kártyák közül. Az azonos számot húzókból négy csoport alakul. Mindegyik csoport kap egyet Tomi könyvének képei közül, és egy feladatlapot, amelynek a kérdéseire az adott kép alapján kell majd választ keresniük. Mielőtt elkezdik a feladat megoldását, minden csoportban időfelelőst választanak, aki figyel majd arra, hogy ne fussanak ki az időből. És szóvivőt (beszámolót) is, aki a feladat megoldása után ismerteti majd a csoport gondolatait. A kérdések, amikre választ kell keresniük, a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen helyszínt ábrázol a kép? • Kik és/vagy mik láthatók rajta? • Hogy néznek ki? • Mit csinálnak? • Hogy érzik magukat a kép szereplői? <p>Az idő lejártá után a szóvivők a csoport válasza alapján bemutatják a képet a többieknek.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Az együttműködés, a nyitottság, a figyelem és a szóbeli ismertetés képességének fejlesztése</p>	<p>Csoportmunka – közös gondolatok megfogalmazása, tanulói beszámoló</p>	<p>D2 Számkártyák D3 (Csoportos feladatlap)</p>	<p>P2 Háttér információk P3 (Képek Tomi könyvéből: 2., 22., 34., 40.)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása (2-3. óra egyben)					
II/a Ki lehetett Tomi?					
	<p>A tanulók körbe ülnek. A korábban használt képek a kör közepén vannak. Segítő kérdésekre támaszkodva, a tanulók megbeszélik, hogy mi a közös bennük. A tanár újabb négy képet tesz az előzőek mellé. A tanulók megpróbálják kitalálni: Ki / kinek / miért rajzolhatta ezeket a képeket? Miután elfogynak az új ötletek, a tanár a P2 melléklet alapján elmeséli, honnan származnak a képek. Nem használja a gettó kifejezést, csak annyit közöl, hogy a képeskönyvét egy édesapa készítette a kisfiának, egy elzárt területen, a háború idején. Az elmondottak alapján a tanulók megkereshetik a fali térképen az országot, ahol a könyv készült, és azt a képet is azonosíthatják, amelyik a leginkább kifejezi, hogy be voltak zárva valahová.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Összefüggések keresése, ezek átlátásának gyakorlása</p> <p>A koncentráció, a kreatív gondolkodás fejlesztése</p>	<p>Egész csoportos gyakorlat, irányított beszélgetés, tanári magyarázat</p>		<p>Fali Európa térkép</p> <p>P2 (Háttér-információk)</p> <p>P3 (Képek Tomi könyvéből: 2., 22., 34., 40., 1., 25., 50., 51.)</p>
II/b Sokfélék vagyunk					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
	<p>A tanulók továbbra is körben ülnek. A tanár most azokat a képeket tesz ki középre a már ott lévők mellé, amelyek különböző nemzetiségű, kultúrájú gyerekeket ábrázolnak a sorozatból. A tanulók megpróbálják megfogalmazni, kit látnak az egyes képeken. A tanár kis öntapadós lapokra írja az elhangzó gondolatokat, majd ráragasztja azokat a megfelelő képekre. Ezután újabb (különbéle újságokból kivágott), embereket ábrázoló képeket tesz a tanulók elé, s arra kéri őket, hogy mondjanak olyan külső tulajdonságokat, melyekben a sok képen látható minden ember hasonlít egymásra. Ezeket felírja egy nagy csomagolópapírra. Utána arra gyűjtenek példákat a tanulók, hogy mi az, amire mindenkinek szüksége van az élethez, a boldoguláshoz. A tanár ezeket a gondolatokat is felírja a csomagolópapírra. Végül emlékezteti a diákokat arra a korábbi kérdésre, hogy miért rajzolt könyvet Tominak az apukája.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>A figyelem fejlesztése, kulturális ismeretek mozgósítása</p> <p>Az általánosító képesség, a tolerancia és a kommunikációs készség fejlesztése</p>	<p>Egész csoportos ötletbörze, irányított beszélgetés</p>		<p>Post-it lapok, tollak,</p> <p>Csomagolópapír, filctollak, gyurmaragasztó</p> <p>P3 (Képek Tomi könyvéből: 2., 22., 34., 40., 1., 25., 50., 51. 35., 36.)</p> <p>P4 (Arcképek)</p>
II/c Alapvető emberi jogok					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
1	<p>A tanár felírja a táblára: „Mindenkinek joga van...” Megkéri a tanulókat, hogy a közös emberi szükségletekről szóló, korábban készült poszter alapján fejezzék be többféle módon ezt a mondatot. Ami elhangzik, azt felírja a táblára. A tanulók ezután a számkártyák segítségével 4 kis csoportot alakítanak. Kiválasztják az időfelelőst, a felolvasót és a beszámolót. Minden csoport húz kettőt a D4 melléklet 1-8. mondata közül. A 9. mondatot pedig az összes csoport megkapja.</p> <p>A feladat annak átgondolása, hogy hogy mit jelentenek a kapott mondatok a tanulók saját életére vonatkoztatva. El kell képzelniük, hogy magyaráznák ezt meg egy olyan kisfiúnak, mint amilyen Tomi volt.</p> <p>A tanár felajánlja a segítségét a csoportoknak. Kéri, hogy a beszámoló tanuló kézfenn tartással jelezze, ha kéri, hogy oda menjen hozzájuk. A munkára szánt idő letelte után, csoportonként haladva, a felolvasó ismerteti a csoport által húzott mondatokat. A beszámoló pedig elmondja, hogy mit jelentenek azok a számukra, és hogyan magyaráznák el Tominak. A tanár ezután visszautal Tomi és családja élethelyzetére és a már ismert képek alapján meghatározzák azokat a jogokat, amelyekkel ők nem élhettek.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>A figyelem, az összefüggés-látás és a jogtudatosság erősítése</p> <p>A kommunikációs és az együttműködési képesség fejlesztése</p>	<p>Egész csoportos ötletbörze, irányított beszélgetés</p> <p>Csoportmunka, szövegértelmezés, szövegalkotás, tanulói beszámoló</p> <p>Tanári segítségadás igény szerint</p>	<p>A/4-es lap Tollak</p> <p>D2 Számkártyák</p> <p>D4 (Tanulóknak kiosztható mondatok)</p>	<p>Tábla, kréta</p> <p>Az előző részben készült poszter</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
2	<p>A gondolati előkészítés után, a csoportok rajzokat készítenek a náluk lévő mondatokhoz. Olyan egyszerűeket, amilyeneket Tomi könyvében láttak, hogy akár egy 3 éves gyermek is könnyen megértse. A rajz 2-3 egyszerű elemből álljon. A tanár emlékezteti a tanulókat arra, hogy a Tomi képeskönyvből kivett képek is egyszerűek, mégis sokat mondóak voltak. A tanulók megbeszélik, hogy melyik mondathoz, mit fognak rajzolni. Megosztják egymás között a feladatokat: ki rajzolja a körvonalakat és ki fog majd színezni. Elvárások: A rajz fölé, a lap tetejére legyen oda ragasztva a hozzá kapcsolódó mondat. A kép körvonalai legyenek jól láthatóak és színek is jelenjenek meg rajta.</p> <p>Az elkészült képeket minden csoport kiteszi a táblára. A tanulók megnézik egymás munkáit. Közösén értékelik azokat a felismerhetőség és az egyszerűség szempontjából. Elmondják, hogy szerintük mennyire fejezik ki jól az egyes képek az adott mondatok tartalmát.</p> <p>A tanár végül összefűzi a lapokat és borítót készít hozzájuk, amire ráírja: Alapvető emberi jogok. Készítették: ... évfolyam tanulói (nevekkel). Javasolja, hogy tegyék ki azt az osztályteremben vagy a tanulói faliújságra. Felveti a sokszorosítás lehetőségét is és további ötleteket vár, hogy hova helyeznék még ki a művet.</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>A kreativitás, az önkifejezési és együttműködési képesség fejlesztése</p> <p>Pozitív megerősítés az alkotó munkára</p>	<p>Csoportos alkotó munka, tanulói beszámoló, közös értékelés</p>	<p>D4 (Tanulóknak kiosztható mondatok)</p> <p>A/4-es lapok, színes ceruzák, filctollak, papírragasztó</p>	<p>Gyurmaragasztó</p> <p>Fedőlap</p> <p>Lefűző dosszié</p>
II/c Adni és kapni					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
	A tanulók ismét körbe ülnek. A tanár arra kéri őket, hogy gondolják át, milyen ajándékkal tudnának örömet szerezni a tőlük jobbra ülő társuknak. Egy kis gondolkodási idő múltán, egymás után külön-külön, mindenki átadja jelképesen az általa elképzelt ajándékot a szomszédjának / illetve átveszi azt, amit társa neki szánt. 5 perc	Az empátia erősítése, a kapcsolatfelvétel és az egymás felé fordulás gyakorlása	Gesztusjáték		
III. Összefoglalás, lezárás (4-5. óra egyben)					
III/a Hogy is volt?					
	A tanulók körben ülnek. A tanár felidézi, hogy mivel foglalkoztak az előző szakaszban, milyen munkákat készítettek el. Ezután a tanulók is megfogalmazznak egy-egy mondatot arról, amire emlékeznek, és ami a legjobban tetszett nekik az előző foglalkozásokon. A tanár arra kéri őket, hogy mindenki nevezzen meg egy-egy olyan dolgot, ami akkor új volt a számára, amit akkor a tanult meg. 20 perc	A figyelem és az emlékezet fejlesztése	Tanári összefoglalás, egész csoportos irányított beszélgetés		
III/b A közös alkotás öröme – mindenki értékes					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
	<p>Valamilyen módszerrel 3-4 fős csoportok alakulnak. A feladatuk egy-egy olyan közös kép elkészítése, amelybe bele építik a korábbi foglalkozásokon megértett és megfogalmazott gondolatokat.</p> <p>A tanár elmondja: nem fontos, hogy csak konkrét formák legyenek a képen. Lehet Színek, foltok használatával is kifejezhető egy-egy érzés, gondolat. Ami igazán fontos, az az, hogy mindenki adjon hozzá valamit a képhez.</p> <p>Bármilyen technika választható a felkínáltak közül (ragasztás, rajzolás, festés, nyomdázás), s ezeket kombinálni is lehet.</p> <p>Amíg a képek készülnek, zene szól. A tanár pedig meg-megállva járkal a csoportok között, szükség szerint segítve a munkájukat.</p> <p>Miután a művek elkészülnek, kiteszik azokat a táblára vagy a falra, és a beszámoló tanuló bemutatja, mi mindent jelenítettek meg rajta.</p> <p>Záró gondolataként a tanár felolvassa az Alapvető emberi jogok korábban készült gyűjteményéből az ott szereplő mondatokat, - külön hangsúlyozva az utolsót: „Minden ember értékes.”</p> <p style="text-align: right;">70 perc</p>	A kreativitás, az emlékezet és az együttműködési képesség fejlesztése	Csoportos alkotó munka, tanulói beszámoló	<p>A/2 méretű karton lapok</p> <p>Ecsetek Festékek Ceruzák Nyomdák Színes papírok Ollók Papírragasztók</p>	<p>Zenelejátszó</p> <p>Gyurmaragasztó</p> <p>Az Alapvető emberi jogok korábban készült füzet</p>